

Araştırma makalesi / Research article • DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.1402788

Genç Yetişkin Kadınlarda Genital Hijyen Davranışlarının Menstrual Tutum Üzerindeki Etkisinin Yapısal Eşitlik Modellemesi ile İncelenmesi

Investigation of The Effect of Genital Hygiene Behaviors on Menstrual Attitudes in Young Adult Women By Structural Equation Modeling

Özge Şiir DAĞLAR¹ , Eslem ALTINTAŞ² , Meltem MECDİ KAYDIRAK³

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:

Ö.Ş.D. 0000-0001-6287-6380; E.A. 0000-0001-8015-586X;
M.M.K. 0000-0002-6877-0269

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

²Fenerbahçe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, İstanbul, Türkiye

³İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Sorumlu yazar / Corresponding author: Özge Şiir DAĞLAR
E-posta: ozgesiirdaglar@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 10.12.2023

Kabul tarihi / Date of acceptance: 23.05.2024

Atıf / Citation: Dağlar, Ö. Ş., Altıntaş, E. ve Mecdi Kaydirak, M. (2024). Genç yetişkin kadınlarda genital hijyen davranışlarının menstrual tutum üzerindeki etkisinin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 6(2), 157-164. doi: 10.48071/sbuhemsirelik.1402788

ÖZ

Giriş: Kadınların menstrüasyona yönelik algıları genital hijyen uygulamalarını etkileyebilmektedir.

Amaç: Bu çalışmada, genç yetişkin kadınlarda genital hijyen davranışlarının menstrual tutum üzerindeki etkisinin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Kesitsel tipte yapılan araştırma Google form aracılığı ile Mayıs - Temmuz 2022 tarihleri arasında 322 kadın ile yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında Tanıtıcı Bilgi Formu, Genital Hijyen Davranışları Ölçeği ve Menstrüasyon Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler, Independent Sample t testi, One-Way ANOVA testi, Pearson korelasyon ve lineer regresyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan genç kadınların yaş ortalaması $21,82 \pm 1,81$ 'dir. Katılımcıların %59'u öğrencidir. Çalışmaya katılan kadınların Genital Hijyen Davranışları Ölçeği puan ortalamaları $71,07 \pm 10,48$, Menstrüasyon Tutum Ölçeği puan ortalamaları $107,83 \pm 10,3$ olarak bulunmuştur. Çalışmada genel hijyen alışkanlıkları, menstrual hijyen alışkanlıkları ve genital hijyen davranışları ile olumlu menstrüasyon tutum arasında orta derecede güçlü ve pozitif yönlü ilişki olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Regresyon analizi sonucunda genital hijyen davranışlarının menstrüasyon tutumu üzerinde pozitif yönlü 0,260 birimlik bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır ($p = 0,001$; Adjusted R^2 : 0,154).

Sonuç: Genç kadınlarda doğru genital hijyen davranışlarının menstrüasyona karşı olumlu tutumun gelişmesinde etkili olduğu bulunmuştur. Kadınlarda doğru genital hijyen davranışlarının; menarş sonrası menstrüasyona karşı olumlu tutum geliştirilmesini ve genel sağlığın korunmasını olumlu yönde etki edeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hijyen; kadın sağlığı; menstrüasyon; tutum.

ABSTRACT

Introduction: Women's perceptions of menstruation affect genital hygiene practices.

Aim: It was aimed to examine the effect of genital hygiene behaviors on menstrual attitudes in young adult women using structural equation modeling in the study.

Method: This descriptive research was conducted with 322 women between May and July 2022, via Google survey. Introductory Information Form, Genital Hygiene Behavior Scale and Menstruation Attitude Scale were used to collect data. Descriptive statistics, Independent Sample t test, One-Way ANOVA test, Pearson correlation, and linear regression analysis were used for data analyze.

Results: The average age of the young women participating in the research is 21.82 ± 1.81 . 59% of the participants were students. The Genital Hygiene Behavior Scale score average of the women was 71.07 ± 10.48 , and the Menstruation Attitude Scale score averages was 107.83 ± 10.30 . In the study, it was determined that there was a moderately strong and positive relationship between general hygiene habits, menstrual hygiene habits and genital hygiene behaviors and positive menstruation attitudes ($p < 0.05$). As a result of the regression analysis, it was determined that genital hygiene behaviors had a positive effect of 0.260 units on menstruation attitude ($p = 0.001$; Adjusted R^2 : 0.154).

Conclusion: It has been found that correct genital hygiene behaviors in women are effective in developing positive attitudes towards menstruation. Correct genital hygiene behaviors to be acquired from an early age will positively affect the development of positive attitudes towards menstruation after menarche and the protection of general health, is thought.

Keywords: Attitude; hygiene; menstruation; women's health.

Bu eser, Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Birleşmiş Milletler, 15 - 24 yaş gurubunu genç yaş grubundaki kişiler olarak tanımlamaktadır (UNESCO, 2023). Türkiye'nin genç nüfusu, 2021 yılı sonu itibarıyla toplam nüfusun %15,3'ünü; kadın nüfusu ise genç nüfusun %48,7'sini oluşturmaktadır (TÜİK, 2021). Üreme çağındaki kadınların jinekoloji polikliniklerine başvurma nedenlerine bakıldığında, ürogenital yol enfeksiyonları ile ilgili sorunların yaygın olduğu görülmektedir (Karahana, 2017; Bilgiç, Yüksel, Gülhan, Şirin ve Uygun, 2018; Özcan, Arık, Esen ve Aslan, 2020). Hatta dünyada yaklaşık bir milyon kadının her yıl genital enfeksiyon geçirdiği bildirilmektedir (Karahana, 2017). Özellikle kadınların genital hijyen alışkanlarına bağlı yanlış uygulamalar ve bilgi eksikliği üreme sağlığı sorunlarına neden olmaktadır (Türkmen ve Karagüzel, 2021). Ancak, genital yol enfeksiyonları, anormal vajinal akıntılar ve hatta ileri düzeyde oluşabilecek pelvik inflamatuvar hastalıklar gibi sağlık sorunları önlenemez ve tedavi edilebilir niteliktedir (Karahana, 2017). Hastane başvurularının üreme sağlığı açısından en sık nedenlerinden birini ürogenital enfeksiyonlar oluşturmaktadır (Türkmen ve Karagüzel, 2021).

Menstrüasyon, dünya çapında milyonlarca kadının hayatında tekrar eden bir deneyimdir. Bu doğal süreç, son yıllarda kadın sağlığı ve sosyal katılım bağlamında giderek artan bir ilgi odağı haline gelmiştir (Hennegan, Brooks, Schwab ve Melendez-Torres, 2020). Menstrüasyon her toplumda kültürel ve sosyal özelliklere bağlı olarak farklı bakış açılarıyla algılanmakta ve menstrual hijyenin doğru şekilde sağlanmasının önünde kültürel ve dini inançlar bulunmaktadır (Özkan, Atabay, Nazbak, Saraç ve Sakar, 2015; Kaur, Kaur ve Kaur, 2018). Ülkemizde toplumun büyük bir kısmını gençler oluşturmaktadır. Gençlerin, üreme sağlığı haklarını kullanma, kültürel ve toplumsal sebeplerden dolayı üreme sağlığı hizmetlerine ulaşma gibi konularda sorun yaşadıkları ve bilgi yetersizliklerinin olduğu bilinmektedir (Özdemir, Tezel ve Nazik, 2013; Yılmaz ve Şahin, 2019). Sorunların giderilmesinde; genital ve menstrual hijyene yönelik doğru bilgi ve uygulamaların kazandırılması, yanlışların düzeltilmesi, sağlığı koruma ve sürdürmeye yönelik davranışlarının geliştirilmesine ilişkin bilgi düzeylerinin artırılması önemli bir yer tutmaktadır (Özkan ve ark., 2015; Özdemir ve ark., 2015; Yılmaz ve Şahin, 2019; Hennegan ve ark., 2020). Kadınlara menstrüasyon hijyeni hakkında verilen bilginin beceriye dönüşmesi oldukça önemlidir. Aksi halde genç yetişkin dönemdeki kadınların mevcut bilgilerinin yetersiz ve yanlış oluşu hem onları hem de gelecek kuşakları olumsuz yönde etkileyebilecektir (Özkan ve ark., 2015). Kadınların menstrüasyona yönelik algıları, menstrüasyon sırasında hijyen uygulamalarını da etkilemektedir. Menstrüasyonu daha iyi anlayan kadınlar, genellikle menstrüel kanamalarını yönetmek için güvenli ve temiz bir yol bulmaktadırlar (Belayneh ve Mekuriaw, 2019). Yetersiz menstrüel hijyen uygulamasının; üreme ve genitouriner sistem enfeksiyonu, rahim ağzı kanseri, okul devamsızlığı veya okulu bırakma, düşük akademik performans, düşük benlik saygısı ve düşük yaşam kalitesi için bir neden olabileceği bildirilmiştir (Belayneh ve Mekuriaw, 2019; Yalaw ve ark., 2021). Menstrüasyon hijyeni ile ilgili yanlış uygulamalar, sağlık açısından ciddi sorunlara yol açabilir. Bu yanlış uygulamaların ihmal edilmesi toksik şok sendromu, üreme yolu enfeksiyonları ve diğer genital hastalıklara neden olabilir. Kötü genital hijyen, adöle-

sanların sağlığını da olumsuz etkilemektedir (Kaur ve ark., 2018). Bu çalışma ile genç yetişkin kadınlarda genital hijyen davranışları ile menstrual tutum arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Literatüre bakıldığında genital hijyen davranışlarının ve menstrual hijyen davranışlarının sağlık sorunlarına yol açtığı çalışmalar (Özkan ve ark., 2015; Baleyneh ve Mekuriaw, 2019; Türkmen ve Karagüzel, 2021; Yalaw ve ark., 2021) bulunmaktayken bu iki tutumun birbiriyle ilişkisini ve etkileyen faktörleri inceleyen az sayıda çalışmaya ulaşılmıştır. Bu doğrultuda bu çalışmanın hijyen tutumlarına genel bir bakış sağlayarak literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Amaç

Bu çalışmada, genç yetişkin (18 - 24 yaş) kadınlarda genital hijyen davranışlarının menstrual tutum üzerindeki etkisinin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma Soruları

1. Genç kadınların genital hijyen davranışları nasıldır?
2. Genç kadınların menstrüasyona yönelik tutumları nasıldır?
3. Genç kadınların genital hijyen davranışları ile menstrüasyona yönelik tutumlarını etkileyen faktörler nelerdir?
4. Genç kadınların genital hijyen davranışları ile menstrüasyona yönelik tutumları arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırma Tasarımı

Araştırma kesitsel tiptedir.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma verileri Google form aracılığı ile online olarak toplanmıştır. Sosyal medya, forumlar vb. internet ortamında katılım koşullarına uyan kadınların (18 - 24 yaş) çalışmaya katılmaları için anketin URL bağlantı linki gönderilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 18 - 24 yaş arası genç yetişkin kadınlar oluşturmaktadır. Araştırma örnekleminin belirlenmesinde ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2021 verileri dikkate alınmıştır. TÜİK'in 2021 verilerine göre 15 - 24 yaş grubundaki genç nüfus 12 milyon 893 bin 750 kişi ve bu nüfusun %48,7'sini ise kadın nüfusu oluşturduğu rapor edilmiştir. Sonuç olarak TÜİK 2021 verisine göre Türkiye'de yaşayan genç yetişkin kadın sayısı 1.794.810'dur (TÜİK, 2021). Örneklem büyüklüğü, TÜİK 2021 verisine göre belirtilen toplam kadın sayısı (1.794.810) dikkate alınarak, etki genişliğine ($d = 0,12$) ve tek kuyruklu hipotez yöntemine göre hesaplanmıştır. Etki genişliklerine göre 1 serbestlik derecesinde $\alpha = 0,05$ ve $\beta = 0,20$ ile G-Power testi kullanılarak en asgari değere göre örnekleme dahil edilmesi gereken genç yetişkin sayısının en az 322 olması gerektiği belirlenmiştir. Araştırmanın örneklemini, planlanan tarih aralığında kartopu örnekleme yöntemi ile, çalışmanın dahil etme kriterlerine uyan ve çalışmaya katılmayı kabul eden 322 genç kadın oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler Tanıtıcı Bilgi Formu, Genital Hijyen Davranışları

Ölçeği ve Menstrüasyon Tutum Ölçeği kullanılarak toplanmıştır.

Tanıtıcı Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür taranarak oluşturulmuş bir formdur. Form, kadınların sosyodemografik özelliklerini (yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, yaşadığı şehir, ekonomik durum), menstrual düzen, menstrual hijyen alışkanlıkları ve menstrual sıklusa ait duygu-düşünce ve tutumları ile ilgili soruları içeren 27 sorudan oluşmaktadır (Özkan ve ark., 2015; Demirağ, Hintistan, Cin ve Tuncay, 2019; Yılmaz ve Şahin, 2019; Türkmen ve Karagüzel, 2021).

Genital Hijyen Davranışları Ölçeği (GHD-Ö): Karahan tarafından 2017 yılında kadınların genital hijyen davranışını değerlendirmeye yönelik geliştirilen ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışması da yapılmıştır. Beşli Likert tipinde cevaplanan ölçek 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin alt boyutları; "Genel Hijyen Alışkanlıkları (ilk 12 madde)", "Adet Hijyeni (13 - 20. maddeler)" ve "Anormal Bulgu Farkındalığı (21 - 23, maddeler)"dir. Ölçeğin 7., 14., 19., 20. ve 23. maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten minimum 23, maksimum 115, puan alınabilmektedir. Alınan puan arttıkça, doğru genital hijyen davranış oranı da artmaktadır (Karahan, 2017). Ölçeğin toplam Cronbach alfa değerinin toplam puanı 0,80, alt boyutlarında ise "genel hijyen" alt boyutu 0,70, "adet hijyeni" alt boyutu 0,74 ve "anormal bulgu farkındalığı" alt boyutu 0,81 olarak belirtilmiştir. Bu çalışmada ise mevcut ölçeğin toplam puanı için güvenilirlik katsayısı 0,82, alt boyutlar için 0,58 - 0,72 olarak saptanmıştır.

Menstrüasyon Tutum Ölçeği (MTÖ): Ölçek, 1980 yılında Brooks-Gunn ve Ruble tarafından kadınların menstrüasyona ilişkin tutumlarının sorgulanması amacıyla geliştirilmiştir. 2008 yılında Kulakaç, Öncel, Fırat ve Akcan tarafından Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik analizi yapılmıştır. Ölçek toplamda 31 madde ve beş alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar; "Güçsüz Birakan Bir Olgu Olarak Menstrüasyon (12 madde)", "Rahatsız Edici Bir Olgu Olarak Menstrüasyon (6 madde)", "Doğal Bir Olgu Olarak Menstrüasyon (5 madde)", "Menstrüasyonun Olacağını Önceden Fark Etme/Sezinleme (5 madde)" ve "Menstrüasyonun Etkilerini İnkâr (7 madde)" olarak sıralanmaktadır. Orijinal ölçekte 7'li Likert tipi değerlendirilirken ölçeğin Türkçe formunda 5'li Likert tipinde (1 = Kesinlikle katılmıyorum, 2 = Katılmıyorum, 3 = Kararsızım, 4 = Katılıyorum, 5 = Tamamen katılıyorum) dönüştürülmüştür. Ölçeğin toplamından ya da alt boyutlardan alınan puan ortalamasının yüksek olması, menstrüasyona yönelik tutumun "olumlu" olduğunu göstermektedir. Orijinal ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,95 - 0,97'dir. Türkçe formunda MTÖ'nün genel toplam Cronbach alfa 0,79, alt boyutlar için 0,42 - 0,73 arasında değiştiğini göstermişlerdir (Kulakaç ve ark., 2008). Mevcut çalışmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı toplam ölçek için 0,81 olarak saptanmıştır.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın onayı, bir üniversitenin Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan (Tarih: 22.04.2022 ve Sayı No: E-10420511-060.99-11753) alınmıştır. Çalışmada GHD-Ö ve MTÖ kullanılabilmesi için ölçeklerin Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışmasını yürüten yazarlardan kullanım izinleri e-posta yoluyla alınmıştır. Araştırmanın amacı hakkında katılımcılara bilgi verildikten sonra bilgilendirilmiş gönüllü onamları Google anket aracılığı ile kişisel beyanlarına dayalı olarak alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri Mayıs - Temmuz 2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Çalışmanın Google anket formu oluşturulmuş ve anketin başına çalışmanın amacı, katılım koşulları ve yönerge bilgileri eklenmiştir. Araştırmaya katılan kadınlar önce bilgilendirilmiş olur formunu onayladıktan sonra anketi görüntüleyerek doldurmuşlardır. Bağlantı linki araştırmacılar tarafından WhatsApp grupları, Facebook grupları ve Instagram sayfaları gibi sosyal medya forumlarında paylaşılmıştır. Katılımcılardan, veri toplama formunu eksiksiz olarak doldurup bitirdikten sonra araştırmaya dahil edilme kriterlerine uyan bir başka arkadaşına / tanıdığına çalışmanın linkini göndermesi istenmiştir. Araştırmaya dahil olma kriterleri; (i) 18 - 24 yaş arasında olan genç kadın olma, (ii) en az bir yıldır düzenli menstrüasyon görme, (iii) Türkçe okuyup anlayabilme ve (iv) internet erişimi olmadır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Verilerin değerlendirilmesinde Statistical Package for the Social Science Version 24.0 istatistik programı kullanılmıştır. Çalışmanın verilerinin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel metotların yanı sıra niceliksel verilerin normal dağılım parametrelerin iki grup karşılaştırmalarında Independent Sample t Test, üç ve üzeri grup karşılaştırmalarında ise One-Way ANOVA testi kullanılmıştır. Ölçeklerin birbiri arasındaki ilişkiyi incelemek için Pearson korelasyon analizi, birbiri üzerindeki etkiyi belirlemek için ise Lineer Regresyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık $p < 0,001$ ve $p < 0,05$ düzeylerinde değerlendirilmiştir.

Yapısal eşitlik modellemesi, değişkenler arasındaki neden ilişkileri tahmin etmeye yarayan ve teoriye dayanan bir istatistiksel bir yöntemdir. Bu modellemenin amacı gizli değişkenler arasındaki nedensel ilişkileri modeller beraberinde test etmek için kullanılır. Modelin veriye uyup uymadığını ya da teorik modelin veri ile desteklenip desteklenmediğini belirler. Beş temel aşaması vardır. Bunlar; model belirleme, model tanımlama, model tahminleme, model uyumu ve model değiştirilmedi. Yapısal eşitlik modellemesi psikoloji, sosyoloji, araştırma, eğitim ve sağlık gibi alanlarda kullanılmaktadır. Birden fazla öngörücü değişkenler arasındaki ilişkilere olanak sağlaması, gözlenen değişkenler için ölçüm hatalarını modellemesi gibi regresyon uygulamalar ile karşılaştırıldığında birçok avantaj sağladığı bildirilmektedir (Alkış, 2016).

Bulgular

Tanıtıcı Bilgi Formuna Ait Bilgiler

Araştırmaya katılan 322 genç kadının yaş ortalaması $21,82 \pm 1,81$ 'dir. Katılımcıların %59'unun öğrenci, %61,2'sinin sağlık alanında okuduğu, %94,1'inin üniversite ve üstü eğitim düzeyinde olduğu ve %83,9'unun bekar olduğu belirlenmiştir. Kadınların %55,9'unun en uzun süreli yaşadığı yerleşim yerinin il olduğu, %68,6'sının ailesinin sosyo-ekonomik durumunu, gelirini giderine denk olarak tanımladığı ve %58,1'inin ailesinin yaşadığı coğrafi bölgenin Marmara Bölgesi olduğu saptanmıştır (Tablo 1).

Genç kadınların menstrüasyon özellikleri ile ilgili bulgular incelendiğinde; %76,1'inin ilk menarş yaşının 12 - 14 arasında olduğu, %78,9'inin menstrüasyon siklusunun düzenli olduğu, %27,3'ünün menstrüasyon boyunca günde üç ped kullandığı, %91'inin menstrüasyona ilişkin bilgi aldığı ve %56,4'ünün bu bilgiyi annesinden,

Tablo 1: Genç Yetişkin Kadınların Sosyo-Demografik Özellikleri (n = 322)

Tanıtıcı Özellikler	Ort ± SS	Min. - Maks.
Yaş	21,82 ± 1,81	18 - 24
	n	%
Eğitim Durumu		
İlköğretim	19	5,9
Üniversite	279	86,6
Yüksek Lisans/Doktora	24	7,5
Çalışma/öğrencilik durumu		
Öğrenci	190	59
Çalışıyor	107	33,2
Çalışmıyor	25	7,8
Öğrenci ise bölümü		
Sağlık	197	61,2
Eğitim	9	2,8
Mühendislik	12	3,7
İlahiyat	2	0,6
Fen Edebiyat	9	2,8
Diğer	93	28,9
Medeni durum		
Evli	52	16,1
Bekar	270	83,9
En uzun süreli yaşadığınız yerleşim yeri		
Köy-Kasaba	12	3,7
İlçe	63	19,6
İl	247	76,7
Ailenizin sosyoekonomik durumu		
Gelir Giderden Az	35	10,9
Gelir Gidere Denk	221	68,6
Gelir Giderden Fazla	66	20,5
Annenizin eğitim durumu		
Okur-Yazar Değil	16	5
İlkokul	146	45,4
Ortaokul	60	18,6
Lise	69	21,4
Üniversite	29	9
Yüksek Lisans/Doktora	2	0,6
Babanızın eğitim durumu		
Okur-Yazar Değil	3	0,9
İlkokul	100	31,2
Ortaokul	61	18,9
Lise	94	29,2
Üniversite	61	18,9
Yüksek Lisans/Doktora	3	0,9
Ailenizin yaşadığı coğrafi bölge		
Marmara	187	58,1
İç Anadolu	23	7,1
Ege	11	3,4
Doğu Anadolu	12	3,7
Güneydoğu Anadolu	29	9
Karadeniz	37	11,6
Akdeniz	23	7,1

Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma; Min.: Minimum değer; Maks.: Maksimum değer.

Tablo 2: Genç Yetişkin Kadınların Menstrual Dönem Özellikleri (n = 322)

Tanıtıcı Özellikler	n	%
İlk menstrüasyon yaşı		
11 ve Altı	31	9,6
12	88	27,3
13	92	28,6
14	65	20,2
15 ve Üzeri	46	14,3
Menstrual döngünün düzenli olma durumu		
Evet	254	78,9
Hayır	68	21,1
Menstrüasyon süresince günde kullanılan hijyenik ped sayısı		
2 Ped ve altı	61	18,9
3 Ped	88	27,3
4 Ped	63	19,7
5 Ped	42	13
6 ve Üzeri	68	21,1
Daha önce menstrüasyona ilişkin bilgi alma durumu		
Evet	293	91
Hayır	29	9
Menstrüasyona ilişkin bilgiyi nereden ya da kimden aldı*		
Anneden	168	56,4
Babadan	5	1,7
Kardeşlerden	32	10,7
Öğretmenlerden	149	50
Arkadaşlardan	73	24,5
Medya ve internetten	105	35,2
Sağlık personeli	117	39,3
Diğer	13	4
Menstrüasyon döneminde kullanılan hijyenik ürün*		
Hijyenik ped	320	99,4
Kumaş ped	10	3,1
Pamuk	5	1,6
Tampon	19	5,9
Menstrual kap	2	0,6

* Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

%50'sinin ise öğretmeninden aldığı belirlenmiştir. Katılımcıların %99,4'ünün menstrüasyon boyunca hijyenik ürün olarak hijyenik ped kullandığı bulunmuştur (Tablo 2).

Menstrüasyon Tutum Ölçeği ile Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları

Araştırmaya katılan genç kadınların ölçek toplam puan ortalamaları GHD-Ö için 71,07 ± 10,48, MTÖ için 107,83 ± 10,3 olarak bulunmuştur (Tablo 3). Ayrıca tanıtıcı bilgi formunda bulunan "Daha önce menstrüasyona ilişkin bilgi aldınız mı?" sorusuna verilen yanıtlara göre genç kadınların MTÖ puan ortalamaları incelendiğinde; daha önce eğitim alanların "rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon" (p =

Tablo 3: Genç Yetişkin Kadınların Menstrüasyon Tutum Ölçeği ile Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları (n = 322)

Ölçekler	Ort ± SS	Min – Maks (Medyan)
Güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon	24,74 ± 3,38	9 - 34 (25)
Rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon	21,73 ± 3,05	5 - 25 (22)
Doğal bir olgu olarak menstrüasyon	18,49 ± 2,69	6 - 25 (19)
Menstrüasyon öncesi ve sırasında olan değişiklikleri fark etme/sezinleme	23,76 ± 3,56	12 - 34 (24)
Menstrüasyonun etkilerini inkâr	19,10 ± 3,09	6 - 29 (19)
Menstrüasyon Tutum Ölçeği Toplam Puanı	107,83 ± 10,30	48 - 137 (108)
Genel Hijyen Alışkanlıkları	40,44 ± 6,34	12 - 60 (41)
Menstrual Hijyen Alışkanlıkları	24,67 ± 4,80	8 - 40 (25)
Anormal Bulgu Farkındalığı	5,95 ± 2,83	3 - 15 (6)
Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam Puanı	71,07 ± 10,48	23 - 115 (71)

Ort: Ortalama; SS: Standart Sapma; Min: Minimum değer; Maks: Maksimum değer.

Tablo 4: Genç Yetişkin Kadınların Menstrüasyon Tutumları ile Genital Hijyen Davranışları Arasındaki İlişki (n = 322)

Menstrüasyon Tutum Ölçeği	Genel Hijyen Alışkanlıkları		Menstrual Hijyen Alışkanlıkları		Anormal Bulgu Farkındalığı		Toplam Puan	
	r	p	r	p	r	p	r	p
Güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon	0,154†	0,005*	0,112†	0,044*	0,021†	0,704	0,112†	0,045*
Rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon	0,214†	0,001*	0,121†	0,029*	-0,047†	0,404	0,094†	0,092
Doğal bir olgu olarak menstrüasyon	0,271†	0,001*	0,212†	0,001*	0,015†	0,785	0,189†	0,001*
Menstrüasyon öncesi ve sırasında olan değişiklikleri fark etme/sezinleme	0,292†	0,001*	0,222†	0,001*	0,042†	0,450	0,217†	0,001*
Menstrüasyonun etkilerini inkâr	0,398†	0,001*	0,230†	0,001*	0,086†	0,125	0,284†	0,001*
Toplam Puan	0,396†	0,001*	0,265†	0,001*	0,031†	0,585	0,263†	0,001*

† r: Pearson Correlation; *p < 0,05.

0.039) ile “doğal bir olgu olarak menstrüasyon” (p = 0.008) alt boyut puan ortalamalarının eğitim almayanlarınkinden yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte aynı soru için verilen yanıtlara göre GHD-Ö puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır (p > 0,05).

Genç kadınların eğitim durumlarına göre GHD-Ö puan ortalamaları istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermezken (p > 0,05); MTÖ toplam puan ortalamaları ve “rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon” alt boyutu, “güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon” alt boyutu ile “doğal bir olgu olarak menstrüasyon” alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir (p = 0,001). Yapılan ikili karşılaştırmalara göre eğitim durumu lise ve altı olanların MTÖ toplam puan ortalamaları (p = 0.001) ile “rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon” alt boyutu (p = 0.004), “güçsüz bırakan bir olgu olarak menstrüasyon” (p = 0.042) alt boyutu ve “doğal bir olgu olarak menstrüasyon” (p = 0.017) alt boyutu puan ortalamalarının eğitim durumu üniversite ve üstü olanlardan düşük olduğu tespit edilmiştir (p < 0,05).

Ailenin sosyo-ekonomik durumuna göre kullanılan ölçeklerin puan ortalamaları değerlendirildiğinde; geliri giderinden fazla olanların MTÖ alt boyutlarından “menstrüasyonun etkilerini inkâr” alt boyutu puan ortalamalarının, geliri giderinden az (p = 0,007) ve geliri giderine denk (p = 0,002) olanlardan düşük olduğu tespit edilmiştir (p < 0,001). Buna göre geliri giderinden fazla olan genç kadınların menstrüasyonun etkilerini inkâr etme olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmüştür (p < 0,001).

Menstrüasyon Tutum Ölçeği ile Genital Hijyen Davranışları Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları Arasındaki İlişki

GHD-Ö genel hijyen alışkanlıkları ve menstrual hijyen alışkanlıkları alt boyutları ele alındığında; MTÖ toplam puanı ve tüm alt boyutları ile pozitif yönde orta derecede güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (p < 0,05). GHD-Ö toplam puanı ele alındığında; Rahatsız edici bir olgu olarak menstrüasyon alt boyutu hariç diğer tüm alt boyutlar ve MTÖ toplam puanı ile pozitif yönde orta derecede güçlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır (p < 0,05) (Tablo 4).

Tablo 5: Genç Yetişkin Kadınların Genital Hijyen Davranışlarının, Menstrüasyon Tutumu Üzerindeki Etkisi (n = 322)

Değişkenler	β	SE	t	p
Sabit	2,670	0,115	23,198	0,001*
Genital Hijyen Davranışları	0,260	0,034	7,705	0,001*

β : Beta Katsayısı; SE: Standart Hata; t: T Değeri; *p < 0,05

Genital Hijyen Davranışlarının, Menstrüasyon Tutumu Üzerindeki Etkisi

Genital Hijyen Davranışları, bağımsız değişkeni ile Menstrüasyon Tutumu bağımlı değişkeni arasındaki regresyon modeli anlamlı bulunmuştur (p = 0,001; p < 0,001; Adjusted R²: 0,154). Belirlenen varyans düşük olsa da (Adjusted R²: 0,154), modelin (genital hijyen davranışlarının menstrüasyon tutumu üzerindeki etkisi) belirli bir yüzeyde etkili olduğunu göstermektedir. Regresyon katsayısına göre ise doğru genital hijyen davranışların, menstrüasyon tutumu üzerinde pozitif yönlü 0,26 birimlik bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir (Tablo 5). Model çıktılarının kabul edilebilir - mükemmel uyum arasında olduğu bulunmuştur. Bu model için χ^2 / df 4822.91 / 1360 = 3,54 olarak elde edilmiştir. Bu, modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu anlamına gelmektedir. Şekil 1'den GHD-Ö'nün 0,22 katsayısı ile MTÖ üzerinde olumlu yönde etkiye sahip olduğu anlaşılmaktadır. MTÖ üzerindeki en önemli değişkeni incelediğimizde 0,83 katsayı ile "Adet olmamanın tek iyi yanı, gebe olmadığımı göstermesidir." sorusu olmuştur. Çalışmada, GHD-Ö üzerindeki en önemli değişkeni incelediğimizde ise 0,38 katsayı ile "Cinsel bölgede kaşıntı ya da yanma olduğunda doktora giderim." sorusu olmuştur.

Tartışma

Toplumun önemli bir nüfusunu oluşturan genç kadınların doğru genital hijyen davranışlarını benimsemeleri ve menstrüasyon tutumlarının olumlu yönde olması ürogenital enfeksiyonların önlenmesi açısından büyük bir öneme sahiptir. Türkiye'deki 18 - 24 yaş aralığındaki genç yetişkin kadınlarda genital hijyen davranışlarının menstrual tutum üzerindeki etkisinin yapısal eşitlik modellemesi ile incelenmesi amaçlanan bu çalışmaya katılan 322 kadının yaş ortalaması 21,82 ± 1,81 olarak belirlenmiştir. Ayrıca kadınların %78,9'inin menstrüasyon sikluslarının düzenli olduğu saptanmıştır. Benzer yaş ortalamasına sahip araştırma sonuçlarında kadınların düzenli menstrüasyon oranı bu araştırma ile benzer bulunmuştur (Türkmen ve Karagüzel, 2021; Larki, Salavati ve Azmoude, 2022). Ancak mevcut çalışma ile literatürde düzensiz menstrüasyon gören katılımcıların oranının azımsanmayacak kadar yüksek olduğu görülmektedir. Bu sonuç, menstrual sağlığına ilişkin önemli bir sorunu vurgulamaktadır. Düzensiz menstrüasyon, hormonal dengesizliklerin veya sağlık sorunlarının bir göstergesi olabilir. Bununla birlikte, düzensiz menstrüasyon gören katılımcıların azımsanmayacak oranı, aynı zamanda genital hijyen davranışları ile menstrual tutum arasındaki ilişkinin daha fazla incelenmesi gerektiğini göstermektedir.

Çalışmada genç kadınların %99,4'ünün menstrual kanama boyunca hijyenik ürün olarak hijyenik ped kullandığı bulunmuştur. Menstrual kanama döneminde emici tek kullanımlık hijyenik pedlerin kullanılması

önemli olmakla birlikte kullanılan pedlerin 3 - 4 saatte bir olacak şekilde günde 6 - 8 kez değiştirilmesi gerekmektedir. Menstrüasyon döneminde, aynı pedin uzun süre kullanılması mikroorganizmaların üremesine ve enfeksiyon riskinin artmasına neden olabilir (Bilgiç ve ark., 2018). Bu bağlamda hijyen açısından olumlu bir sonuç olarak ped kullanım oranının yüksek olduğu söylenebilir ancak çalışmaya katılan genç kadınların sadece %21,1'inin menstrual kanama boyunca günde altı ve üzeri ped kullandığı, %27,3'ünün ise üç ped kullanması istendik bir sonuç değildir ve hijyen açısından yetersiz bir sayı olarak değerlendirilmektedir. Benzer şekilde Bilgiç ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında öğrencilerin menstrual kanama süresince %55,6'sının günde 3 - 4 ped değiştirdiği, Altıntaş, Bakır, Gül, Süer ve Kavlak'ın (2021) üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada da menstrual kanama süresince günde kullanılan ped sayısının ortalama 4,10 ± 1,47 olduğu ve kullanılan ped sayısının genital hijyen davranışları üzerinde etkili olduğu bulunmuştur. Mevcut sonuçlar incelendiğinde katılımcıların çoğunlukla eğitim düzeyinin yüksek ve sağlık alanında okumalarına rağmen menstrual kanama döneminde kadınların yeterli sıklıkta ped değiştirmediği belirlenmiştir. Bu sonuç ise sağlık alanındaki eğitimin genital hijyen davranışları konusunda tek başına bir etken olmadığı, edinilen bilginin kaynağı ve niteliği, sosyo-ekonomik durum gibi değişkenlerinde göz önünde bulundurulması gerektiğini ortaya koymuştur. Aynı zamanda ülkemizdeki hijyenik pedlerin pahalılığının da bu sonuçların çıkmasında etkili olmuş olabileceği düşünülmüştür.

Vulvovajinal enfeksiyon riskini artıran bilinen bir gerçek, yanlış ve yetersiz genital hijyen davranışlarıdır (Umami, Paulik, Molnár ve Bhisma, 2022). Doğru genital hijyen davranışlarının kazandırılması ise üreme sağlığı üzerinde koruyucu etki gösterecektir. Çalışmada GHD-Ö alt boyut puanları incelendiğinde genç kadınların genel ve menstrual hijyen uygulamalarını orta-yüksek oranda gerçekleştirdikleri fakat anormal bulgu farkındalıklarının düşük olduğu görülmüştür (Tablo 2). GHD-Ö toplam puanı ise orta-yüksek (71,07 ± 10,48) olarak bulunmuştur. Karadeniz, Öztürk ve Ertem'in (2019) çalışmasında gebe olmayan 15 - 49 yaş aralığındaki kadınların GHD-Ö toplam puanını 78,5 ± 11,9 olarak bulmuşlardır. Literatürdeki sağlık bilimleri alanında öğrenim gören öğrencilerle yapılan çalışmalar incelendiğinde GHD-Ö toplam puanı; 86,89 ± 7,124 ile 95,50 ± 9,42 arasında değiştiği saptanmıştır (Bulut, Yiğitbaş ve Çelik, 2019; Demirağ ve ark., 2019; Kartal, Engin ve Teke, 2020; Altıntaş ve ark., 2021). Sağlık bilimleri alanında eğitim gören öğrencilerde doğru genital hijyen davranışlarının olması beklenen bir durumdur. Bulut ve arkadaşlarının (2019) araştırması da bunu destekler nitelikte sonuç ortaya koyarak; hemşirelik bölümünde okuyan öğrencilerin sınıfları arttıkça genital hijyen puanının da arttığı bildirilmiştir. Altıntaş ve arkadaşlarının (2021) yaptıkları çalışmada ise hemşirelik öğrencilerinin eğitim seviyesi ve gelir durumu arttıkça doğru genital hijyen davranışlarının arttığı da saptanmıştır. Mevcut çalışmada ise eğitim seviyesi ve gelir durumu genital hijyen davranışlarında anlamlı bir değişikliğe yol açmamıştır. Bu çıkan farklı sonucun sebebinin katılımcı özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmüştür. Ayrıca çalışma sonucunda katılımcıların doğru genital hijyen davranışlarının literatürdeki diğer çalışmalara göre düşük çıkmasının nedeni katılımcıların sadece sağlık alanında okuyan öğrencilerden oluşmamasından kaynaklandığı düşünülmüştür.

Genital hijyen davranışları ile menstrüasyon tutumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ölçek ve alt boyutları arasındaki ilişki dikkate alındığında yeterli ve doğru genital hijyen davranışlarının menstrüasyona karşı olumlu tutumun artmasında etkili olduğu söylenebilir. Altıntaş ve arkadaşlarının (2021) yaptıkları çalışmada öğrencilerin menstrüasyonu doğal bir olgu olarak görmesinin ise genital hijyen ve menstrual hijyen davranışlarını olumlu etkilediği bildirilmiştir.

Genital hijyen davranışları menstrüasyona karşı bireyin benimsediği tutumu etkilemektedir. Tutum, bireyin düşünce, inanç, ilgi ve bilgisini oluşturan bilişsel, duygusal ve davranışsal bir boyuta sahiptir. Eğitim, bilgiye erişim ve ebeveyn faktörleri, tutumların gelişiminde ve değişiminde rol oynamaktadır (Yılmaz ve Şahin, 2019). Menstrüasyona ilişkin tutumun gelişiminde, menarş öncesi menstrüasyona ilişkin bilgi alma durumu büyük bir öneme sahiptir. Araştırmada genç kadınların %91'inin menstrüasyona ilişkin bilgi aldığı belirlenmiştir. Ancak bilgi kaynağının çoğunlukla "anne" olduğu, anne eğitim durumunun ise çoğunlukla "ilkokul" düzeyinde olduğu görülmüştür. Bununla birlikte bu çalışmada genç kadınların eğitim seviyesinin yüksek olması ve daha önce menstrüasyon hakkında bilgi almaları durumunda menstrüasyonu rahatsız edici olarak görmedikleri, doğal bir olgu olarak nitelendirdikleri ve menstrüasyona karşı daha olumlu bir tutum benimsedikleri görülmüştür. Gana'da üniversite öğrencileri ile yapılan bir çalışmada menstrüasyon hakkında bilgi düzeyinin artmasıyla birlikte menstrüasyon hijyeniyle ilgili olumlu uygulamaların da arttığı bildirilmiştir (Ameade ve Garti, 2016). Sağlık bilimleri alanında okuyan öğrenciler ile yapılan araştırmalarda da MTÖ puan ortalamasının yüksek olduğu belirlenmiştir (Özdemir ve ark., 2013; Yılmaz ve Şahin, 2019; Altıntaş ve ark., 2021). Bu çalışmaya katılan genç kadınların menstrüasyon tutumunun olumlu olduğu söylenebilir.

Çalışmada genital hijyen davranışları ile menstrüasyon tutumu arasındaki ilişkiyi değerlendirmek üzere yapısal eşitlik modellemesi yapılmış ve model çıktılarının kabul edilebilir - mükemmel uyum arasında olduğu belirlenmiştir. Buna göre genital hijyen davranışları ile menstrüasyon tutumu arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu dolayısıyla genital hijyen davranışlarındaki artış, menstrüasyon tutumunu olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. MTÖ üzerindeki en önemli değişken olarak, "Adet olmamın tek iyi yanı, gebe olmadığımı göstermesidir." sorusu belirtilmiştir. Bu, katılımcıların menstrüasyon dönemini olumlu bir tutumla değerlendirdiklerini ve gebe olmadıklarını görmeyi olumlu bir faktör olarak gördüklerini göstermektedir. Bununla birlikte, GHD-Ö üzerindeki en önemli değişken olarak "Cinsel bögemde kaşıntı ya da yanma olduğunda doktora giderim." sorusu belirtilmiştir. Bu da katılımcıların genital hijyenlerine dikkat ettiklerini ve genital sağlık sorunları olduğunda hekime başvurduklarını göstermektedir.

Mevcut araştırma sonuçları, genital hijyen davranışları ve menstrüasyon tutumları arasındaki ilişkiyi ortaya koymuştur. Sonuçlar, bu iki değişkenin birbirleriyle ilişkili olduğunu ve doğru genital hijyen davranışlarının menstrüasyon tutumunu olumlu yönde etkileyebileceğini göstermektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada verilerin online anket yöntemiyle toplanması nedeniyle internet ve akıllı telefonu olmayan veya online uygulamaları kısıtlı kullanabilen genç kadınlara ulaşılamamıştır. Ayrıca araştırmaya gönüllü olarak genç kadınların özelliklerine bakıldığında ağırlıklı olarak eğitim düzeyi yüksek olduğu görülmektedir. Bu nedenle, sonuçlar tüm kadınlar için genellenemez.

Sonuç

Genç kadınların genel olarak genital hijyen davranışları ve menstrüasyon tutumlarının olumlu olduğu ve doğru genital hijyen davranışların, menstrüasyon tutumunu olumlu yönde etkilediği bu çalışma ile ortaya koyulmuştur. Eğitim seviyesinin yüksek olması ile daha önce menstrüasyon hakkında bilgi alma durumunun menstrüasyona karşı olumlu tutumun oluşmasında etkili olduğu bulunmuştur. Genç kadınların genital hijyen davranışları ile menstrüasyon tutumları arasında ilişkinin olduğu açıktır. Bu doğrultuda küçük yaşlardan itibaren kazandırılacak doğru genital hijyen alışkanlıklarının, menarş sonrası menstrüasyona karşı olumlu tutumun oluşmasında ve genel sağlığı korunması, sürdürülmesinde olumlu yönde etki edeceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda hemşire ve ebelerin, genital hijyen davranışları ile ilgili eğitim programları oluşturarak okullarda, gençlik merkezlerinde veya toplum sağlığı merkezlerinde bu eğitimlerin sunulmasında, genç kadınlara bireysel olarak danışmanlık hizmeti verilmesinde, doğru genital hijyen davranışları ve menstrüasyonla ilgili soruların yanıtlanmasında önemli rol ve sorumlulukları bulunmaktadır. Hemşire ve ebelerin, genç kadınların sağlık davranışlarını ve tutumlarını belirlemek için araştırmalar yapması toplum sağlığı politikalarının oluşturulmasına ve mevcut uygulamaların iyileştirilmesine katkıda bulunacaktır. Genital hijyen davranışlarının doğru şekilde uygulanmasını engelleyen faktörlerin belirlenmesi ve bu engellerin ortadan kaldırılmasına yönelik stratejilerin geliştirilmesi, büyük örneklem grupları ile geniş bölgelerde araştırmaların yapılması önerilebilir.

Etik Kurul: Bu çalışma için etik kurul onayı İstanbul Kent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'ndan alınmıştır (Tarih: 05.04.2022 ve Sayı No: E-10420511-060.99-11753).

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı - ÖŞD, EA, MMK; Veri Toplama / Literatür Tarama - ÖŞD, EA; Verilerin Analizi ve Yorumlanması - ÖŞD, MMK; Makalenin Hazırlanması - ÖŞD, EA, MMK; Yayınlanacak Son Haline Onay Verilmesi - ÖŞD, MMK.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Kaynaklar

- Altıntaş, R. Y., Bakır, S., Gül, İ., Süer, N. ve Kavlak, O. (2021). Hemşirelik öğrencilerinde menstruasyon tutumunun genital hijyen davranışlarına etkisi. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 15(3), 568-575. doi: 10.21763/tjfm.931262
- Alkış, N. (2016). Bayes Yapısal Eşitlik Modellemesi: Kavramlar ve Genel Bakış. *Gazi İktisat ve İşletme Dergisi*, 2(3), 105-116.
- Ameade, E. P. K., & Garti, H. A. (2016). Relationship between female university students' knowledge on menstruation and their menstrual hygiene practices: a study in Tamale, Ghana. *Advances in Preventive Medicine*, 10, 1-7. doi: 10.1155/2016/1056235
- Belayneh, Z., & Mekuriaw, B. (2019). Knowledge and menstrual hygiene practice among adolescent school girls in southern Ethiopia: a cross-sectional study. *BMC Public Health*, 19(1), 1-8. doi: 10.1186/s12889-019-7973-9
- Bilgiç, D., Yüksel, P., Gülhan, H., Şirin, F. ve Uygun, H. (2019). Üniversitede yurttan kalan kız öğrencilerin genital hijyen davranışları ve sağlık sonuçları. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(3), 478-485. doi: 10.31067/0.2018.86
- Brooks-Gunn, J., & Ruble, D. N. (1980). The menstrual attitude questionnaire. *Psychosomatic Medicine*, 42(5), 503-512.
- Bulut, A., Yiğitbaş, Ç. ve Çelik, G. (2019). Hemşirelik öğrencilerinin perspektifinden genital hijyen davranışları. *Ankara Eğitim ve Araştırma Hastanesi Tıp Dergisi*, 52(3), 227-232.
- Demirağ, H., Hintistan, S., Cin, A. ve Tuncay, B. (2019). Sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin genital hijyen davranışlarının incelenmesi. *Bozok Tıp Dergisi*, 9(1), 42-50. doi: 10.16919/bozoktip.446246
- Hennegan, J., Brooks, D. J., Schwab, K. J., & Melendez-Torres, G. J. (2020). Measurement in the study of menstrual health and hygiene: A systematic review and audit. *PLoS One*, 15(6), e0232935. doi: 10.1371/journal.pone.0232935
- Karadeniz, H., Öztürk, R., & Ertem, G. (2019). Analysis of genital hygiene behaviors of women who applied to women's illnesses and birth policlinic. *Erciyes Medical Journal*, 41(4), 402-408. doi: 10.14744/etd.2019.37132
- Karahan, N. (2017). Genital Hijyen Davranışları Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *İstanbul Medical Journal*, 18(3), 157-162. doi: 10.5152/imj.2017.82957
- Kartal, Y. A., Engin, B., & Teke, B. (2020). Genital hygiene behaviors of midwifery students. *International Journal of Caring Sciences*, 13(3), 2029-2036.
- Kaur, R., Kaur, K., & Kaur, R. (2018). Menstrual hygiene, management, and waste disposal: practices and challenges faced by girls/women of developing countries. *Journal of Environmental and Public Health*, 1730964. doi: 10.1155/2018/1730964
- Kulakaç, Ö., Öncel, S., Fırat, M. Z. ve Akcan, A. (2008). Menstruasyon tutum ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Journal of Clinical Obstetrics & Gynecology*, 18(6), 347-356.
- Larki, M., Salavati, A., & Azmoude, E. (2022). The relationship between menstrual patterns and menstrual attitude dimensions among women of reproductive age: cross-sectional survey. *Sultan Qaboos University Medical Journal*, 22(2), 241. doi: 10.18295/squmj.7.2021.079
- Özcan, H., Arık, S., Esen, Ü. G. ve Aslan, N. (2020). Genç kadınların vajinal akıntıyı algılama durumu ve vajinal akıntıya yönelik geleneksel uygulamaları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(3), 272-279. doi: 10.37989/gumussagbil.733447
- Özdemir, F., Tezel, A. ve Nazik, E. (2013). The determination of menstrual attitude with health self-efficacy perception in adolescents. *Kocaeli Medical Journal*, 2(3), 18-23.
- Özkan, H., Atabey, K., Nazbak, M., Saraç, M. N. ve Sakar, T. (2015). Öğrencilerin menstruasyon dönemindeki kültürel davranış ve uygulamaları. *The Journal of Turkish Family Physician*, 6(3), 114-123.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2021). İstatistiklerle Gençlik, 2021. Erişim tarihi: 11.09.2023. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Gençlik-2021-45634#:~:text=Bu%20oran%202021%20y%C4%B1%C4%B1nda%20gen%C3%A7,ise%20%81%2C0%20oldu>
- Türkmen, H. ve Karagüzel, E. N. (2021). Gençlerin genital hijyen tutumlarını etkileyen faktörler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi*, 30(3), 190-199. doi: 10.17942/sted.767685
- Umami, A., Paulik, E., Molnár, R., & Bhisma, M. (2022). The relationship between genital hygiene behaviors and genital infections among women: a systematic review. *Journal of Universitas Airlangga*, 17(1), 89-101. doi: 10.20473/jn.v17i1.34402
- UNESCO (2023). UNESCO with, by and for youth, UNESCO. Erişim tarihi: 12.09.2023. Erişim adresi: <https://www.unesco.org/en/youth>
- Yalew, M., Adane, B., Arefaynie, M., Kefale, B., Damtie, Y., Mitiku, K., ..., & Dewau, R. (2021). Menstrual hygiene practice among female adolescents and its association with knowledge in Ethiopia: A systematic review and meta-analysis. *PLoS One*, 16(8), e0254092. doi: 10.1371/journal.pone.0254092
- Yılmaz, B. ve Şahin, N. (2019). Bir hemşirelik fakültesi öğrencilerinin primer dismenore sıklığı ve menstrual tutumları. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12(3), 426-438. doi: 10.26559/mersinsbd.508609